

גודל נרשון

בן זריג ורחל
נולד: ד' בשבט
תרע"ח

נפל: כ' בתשרי
תש"ט 23.10.48

דרגה: סרן
מס איש 31429

גרשוני נתן בן זליג ורחל. נולד בד' בשבט תרע"ח בטבריה,
למשפחת עובדי אדמה מבני העלייה השנייה. משסיים את ביה"ס
העממי בטבריה, השתלם כמכונאי ועבד במוסך ובו בזמן,
הירבה לקרוא וללמוד.

היה בין מארגני "ההגנה" בטבריה. אחרי תום ארבע שנות
עבודתו במוסך, נתקבל כהגאי בסירת המוטור של המשטרה
האנגלית. בשרות זה עשה כשנתיים, אך פרש ממנו עם
גבור המאורעות תרצ"ח-תרצ"ט. במאורעות אלה נתמנה
כקצין להגנת הכנרת וטבריה. כל ימיו שאף ללמוד ולאחר
שעבר מטעם ההגנה, לפי בקשתו לירושלים- למד באוניברסיטה
העברית כתלמיד שלא מן המניין. היה לומד בימים ושומר
בלילות. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה התגייס לצבא הבריטי
ובמשך חודש שרות עלה לדרגת קצין. יצא עם ראשוני הבריגדה
העברית לאירופה והשתתף בקרבות נגד הגרמנים, ונפל בשבי.
כל ארבע שנות שביו, הירבה לקרוא וללמוד. עם תום המלחמה,
נשלח לנופש קצר באנגליה, שם התקשר עם בתו של רופא יהודי-
אנגלי ידוע, ד"ר ויגורד ושניהם באו ארצה בתחילת 1946 עם
שובו לארץ, החל מיד ללמוד בטכניון העברי בחיפה וטרם הספיק
לגמור את לימודיו, נקרא שוב לדגל עם פרוץ מלחמת השחרור.
השתתף בפיקוד בהגנת חיפה ובקרבות על משמר העמק, טנטורה,
ג'נין, צמח, משמר הירדן ועוד. היה אדם רציני, מכונס בתוך
עצמו חביב על כל פיקודיו ומיודעיו.

נפל ליד מנרה בכ' תשרי תש"ט 23.10.48. הניח אחריו אישה
וילד. חותנו במנצ'סטר, תרם לזכרו סכום ניכר כספונדיה
לתלמידים מוכשרים מחוסרי אמצעים להמשכת לימודיהם.

כתבה להנצחת זכרו של אחי נתן גרשוני ז"ל יליד טבריה

נתן נולד בטבריה בשנת 1918 להורים שהגיעו לטבריה מאוקראינה שברוסיה דרך זכרון יעקב ובת-שלמה והתישבו בפרבר חקלאי מחוץ לחומות העיר העדתיקה במסגרת תכנית של פיק"א להקים מושבה חקלאית אשר תחילתה התבטאה בהקמת 3 יחידות חקלאיות (עם פרות סוסים ועופות) וכך זה נשאר. מסביב ל-3 היחידות האלו הוקמה חומה מאבן בזלת שחורה. למקום קראו שכונת 3 הבתים. וכך נשאר השם למקום הזה לכל אורך הדרך. עכשו אתרכז לגבי קורות חייו ואישיותו של נתן. ובכך, בגיל 6 נכנס נתן לכתה א' בבית-הספר העממי בעיר. ילד יפה תואר שמיד עם צעדיו הראשונים התגלה ככשרוני, חביב ואהוד על כולם, אמיץ ומסור. בגיל 14 סיים את למודיו עם רצון עז להמשיך ללמוד, אבל מאחר שבטבריה אז עוד לא היה בית-ספר תיכון אז נכנס נתן לעבוד במוסך של לייביש לוינזון ובערבים הרבה לקרוא, ללמוד ולהרבות ידע בכוחות עצמו, במיוחד הצטיין במדעי המתמטיקה והפיסיקה. במהלך עבודתו במוסך שנמשכה 4 שנים עד גיל 18 הגיע לדרגת מנהל המוסך, כשכל מכריו אהבוהו והעריכוהו, על מסירותו הרבה.

בשנת 1936 פרצו מאורעות הדמים שנמשכו עד 1939: המאורעות היו קשים, אכזריים מאד ועקובים מדם. מלווים הרס וחורבן. אז נקרא נתן לדגל, כשהוא בן 18, חבר מפקדת ההגנה של טבריה להתגייס לנוטרות (לגפירים של אז) כשהוא שימש גם המפקד והאחראי על בטחונה של טבריה וגם היה הקורפורל של הגפירים. בצוע משימות בטחוניות יום ולילה תוך סיכון חיים מתמיד. אבל הרצון העז שהיה לו להמשיך ללמוד בנוסף לכשרונותיו היוצאים מהכלל שהוא התברך בהם ב"ה המחישו בו את ההחלטה שצריך לעשות משהו בכיוון זה. (ברצוני להזכיר משהו, שלקראת סוף המאורעות עזב נתן את הנוטרות והתגייס למשטרה הבריטית כמכונאי בסירת המנוע של משמר החופים בכנרת. וזאת בתאום עם ארגון ההגנה. בתפקיד זה היה נתן עד תחילת שנת 1940, כשנה לערך ואז עבר לירושלים ונכנס ללמוד באוניברסיטה העברית כתלמיד שלא מן המניין, בתנאי קיום קשים מאד כשהוא עובד כשומר כלילות וביום הקדיש את כל זמנו ללמודים. עשה הכל כדי לקיים ולבצע את חלום חייו, להמשיך בלמודים ולרכוש ידע במגמה למדעי הרוח. בינתיים פרצה מלחמת העולם השנייה ב-1 בספטמבר 1939 ולפני סוף שנת 1940 נקרא נתן לדגל שוב פעם והתגייס לצבא הבריטי לפי צו ארגון ההגנה. נתן הספיק ללמוד באוניברסיטה העברית כ-9 חודשים.

... כִּי רָעוּת שְׁכָזָאת לְעוֹלָם
לֹא תִתֵּן אֶת לִיבֵנוּ לְשִׁבוּחַ ...

צ'אחים שלכתה וצ'חק בן-אלחון תהיו ש נסן אהלוני
לשבי קיבו האמנוס קאלחאת קאלוס הפלנה

דבורים כפי שגורשמו מפני יצחק בן-נחמן

גבעת חיים, 26,9,79

שלם ע"י של אליהו ^{יגלן} לוי

קיץ - 1940, הגענו לטרפנד מספר מתנדבים יהודים. בשלחנו ע"י המוסדות
הלאומיים למען געבור קורם קצינים כדי לשמש הסבל הפיקודי לאלפי הצעירים
היהודים שהיו אמורים להתגייס לשורות הצבא הבריטי. כאן פגשתי לראשונה את
בתן.

בלונדי תמיד רזקוף - אפולו יורגי. טקס עצור ומופנם. הוא הצעיר
ביננו היה כבר מפקד בטורות והגבנה.

את כל הקורסים שעברנו גמר בהצלחות וסידי פעם היו המדריכים האנגלים נותנים
לו להעביר את הסיעור. שלט יפה באנגלית והקצבנים שהיו מסתכלים מהצד
במבטו היו אומרים - אופיטור.
אחרי שבעה חדשי התפלמויות למיבטון היינו לקצינים (סגן משנה) והוצבנו ליחידות
החפריים. כמפקדי מחלקות. המפיל"ם היו בריטים לרוב קצינים מסוג ב'.

כלי הגשק העיקריים שלנו בתורתה תקופה היו המכוש והמעדר והדבר חרה לו
במיוחד, כי קירות כל הזמן טיעשו מאתנו יחידות לוחמות. אנו שמבוגרים היינו יותר
ידענו כי יבוא גם ירמנו אבל בתן חסר סבלנות היה והשקיע כולו ורובו אימון
המחלקה שלו.

יש להזכיר כי התבריימים היהודים באותה תקופה לא היו חוסר מעולה במיוחד. בחלקם
מחוסרי עבודה שמצאו בגידט פתרון למצוקותיהם וחלקם עולים חדשים מחוסרי עבודה,
שנך יורו מהאגיה בעיקר טאוטוריה וגרמניה. בתן הוגיע אותם בפרק באימונים
ודרש מהם הרפעה בנה ומסורות. לא יכרל היה לשאת תרפסות של חיילים מסוימים
בפני האנגלים ועסק בחילוך אנשיר לבארה וכבוד עצמי. למרות שדרש הרבה חייליו
הבדוהו כולם כי מעולם לא תבע מהם מה שלא ורש מעצמו. חייליו העריכו אותו
ואהבנהו אף כי שמר מרוקס. לא היה ממלה הטופחים על כתף ומשתפים את החברים
בבעיותיו. מעולם לא צטה לרגשנות ושמעש בדיבור היה. אך כשדובר וזה היה
בשפת האימון וחנך לחייליו היה מה לשמות.

לאחר ביצחון ריידל על האטליקים במדבר המערבי החליטו שאנו מסוגלים לעזור
בה ליורבים שעמדו במחרכה משלהם בצד האטליקים. הסכנה היתה מהתערבות הגרמנים
שנך בה קיטור יחסים קצינים עם יורן. וכשהגענו לבמל פיראוס היו בין מקבלי
פויצו ורשמו כל פרט וחיל המשלוח חילי, רעוד באותו לילה נותקו קוי הטלפונים
והוגבלו המסוסים המעטים שנכיע מתור.

כשנפס לאחר בראשו הול עם המטה ונצרו הצטחצחו והתכוננו לליל הסדר בחורשות
הימים שבסביבתה. בדיוק בתורתה שעה וחולה הפצה אדירה של הגרמנים מלורה
בנתיחות צנחנים בעיקר בדרום אך למעשה שברו את החזית תוך כמה ימים.

החילונו לסגת לקצת הדירומי של המדינה - הפלופונז. נסוגים בלילה וביום מתחבאים בלך הזיתים.

המורל היה ירוץ והיה היה קרובה להתפוררות. הקצינים הבריטים שהיו אתנו הטלקו מהחשש ליפול בשבי בחברת יהודים, בכל התוהו גבוהו משכו עין בתן וחילילו. היהודים שלו צומות מסודרת עם נטקה וחגורה - העבודה שהשקיע בהם מאז המדבר המערבי בתנה כווי, ובתן מצומצם ללא רבב והאבזמים באחוגרתו מבויקרם.

התפזרנו בין העצים מסביב למשל קלמסה והאניות היו באות בלילות ומפנות לפי סדר, ראשונים האנגלים ולאחר מכן הסקוטים, אוסטרלים וניו-זלנדים. אבחנו ואחרונים לפינזי. כל הפיקוד הבריטי שלנו בעלם.

זוכרני לילה אחד ליד קלמסה חזרה יחידת קומנדו גרמנית למנל והחלה לפרצץ ולהפעלות באש את המתקנים כדי לשבש את פעולות הפינזי. הבריגדיר הניו-זלנדי מפקד כל המחנה הנסוג שלנו (היינו כ - 15.000 חיילים) פקד על שתי פלוגות של גירר זלנדים להכנס למנל ולחוסל את הגרמנים.

אני מסתכל סביבי והנה הנחורו גרשוני בעלם. מסתבר שלקח את מחלקתו וזאת למורת שאיש לא פקד עלינו ולא ביקש ממנו, הנסרף לשוי הפלוגות הנ"ל וחסלו את הגרמנים שבמנל. הינה זו יזמה שלו.

למחרת נכבדנו לגרמנים. הסגן אלוף שקיבל את כניעתנו שאל בליגלוג, על המיחורת שקויה בצבא הבריטי - סגן מוטרי כביעה של חסיבה. עניתי לו שהאנגלים עזבו אותנו וברחו. לא רצו ליפול בשבי בחברת יהודים. אל תדאג ענה לי, מחוץ נמצא את כולם - כולם בידנו.

התחילה פרשת השבוי. המרידור ביגינו לבין החיילים והובלנו למחנה שבויים בגרמניה. הבעיה שעמדו תמוננו בפנינו - איך להחזיק מעמד בתנאים החדשים - לא לרדת מודעת - לשמור עלם מבוש. הגרמנים ביטרו מתחילה להתככל לנו היהודים. לא יתכן אמרו שיהודים על אומתם לא יהיו סגורים בגיטו. על זה הגיבו בתקיפות האוסטרליים וכרצונו למחנה המיוחד ולא יצאו ממנו עד פרוסלה והבירות. היה ענין של כבילת ידיות מתגמול על הפשיטה הקנדית בדייפ. אולם באופן כללי היו החיים בטובים והחילונו להתארגן ללימודים. קיבלנו חומר לימוד דרך הצלב האדום וכל אחד מעתנו בחור לו את מקצועו. היו גם כאלה שהעבירו את כל ארבעת השנים בחינוך הקלפים בתיקו מבין האנגלים הם הפטיקו לשחק רק שהגיעו לתפקידם ואמריקאים וסווידרי הורטנו.

הייתי חבר בוועד הנריחה של המחנה, והוחלט שקצינים יהודים לא מנסים לברוח, וזאת מסיבה מסוימת כי כל אחד מהם שיתפס יורה במקום ללא משפט. (אגב מ - 1000 בריחות במחנה שלנו רק - 6 הגיע לאנגליה).

בתן כחה במרצות ודרט שתינתן לו הזכות להמלט. קראנו אותו לסדר לאחר ויכוח
חריף יותר.

מאז שקע בלימודי ההנדסה והכין עצמו לכביסה למכניון, ועיקר מעורבתו בחיי
המחנה היתה בקבוצות הלימוד השונות. עסק הרבה בספורט שמר באדיקות על
אמנוי התעמלות - ריצה והליכה סביב גדר המחנה. הציע לנו להצטרף אליו
במקלחת בקר בקור של 30 - מתממים את הברזים הקפואים ע"י נירות בוערים
והמים מתחילים לזרום.

לאחר השיחורר פגשתיו באוץ והוא תלמיד במכניון. יותר לא ראיתיו.

זכות וכבוד הם לי להשתתף בהעלאת זכרו של נתן.
אמר לנו ולבני מספחתו שיכולים הם להירת באים בו.

בברכה,

יצחק בן-אהרן

נתן נולד בטבריה בשנת 1918 למשפחה גדולה וענפה של אנשי אדמה. לא קלים היו חייו של הבן הבכור במשפחה רבת הבנים ואכן השאירה ילדותו את חותמה על אפיו של הנער - רציני, מתון, קר מזג וזהיר, אך אלה המעטים אשר הצליחו לחדור אל לבנים מחומת הזהירות נשארו ידידיו הנאמנים כל הימים.

בשנת ה-14 לחייו עזב נתן את בית הספר על מנת להרויח את לחמו ובמשך 4 שנים עבד כמכונאי במוסך, מקצוע שנטה אליו עד סוף ימיו.

בשנת 1936, שנה בה פרצו המאורעות, נתמנה מיד נתן לקצין בהגנה וקבל פקוד על הכנרת החילה ואח"כ על הגנת טבריה. בשנת 1939 הוא צורף להגנה בירושלים. הייתה זו התקופה הקשה בחייו, תקופה אשר בה עבד בכל מיני עבודות וחסך כל פרוטה ולעתים אף מפיו את לחמו, על מנת להשתלם באוניברסיטה העברית ומה עוד, שהיה עליו להשיג את אשר לא למד בילדותו כאשר היה נדמה שהנה התגבר על המעצורים הראשונים פרצה מלחמת העולם השנייה והוא היה בין הראשונים להתגייס לצבא הבריטי ובין הראשונים לקב דרגה קצין. בשנת 1941 עם הפלישה ליון נלקח בשבי עם רבים אחרים. הוא אמנם לא נתפס ועלה בידו לברוח ולהסתתר בהרים שני לילות, אך חובתו לתיות יחד עם פקודיו שהלכו בשבי הביאה אותו לידי החלטה והוא הסגיר את עצמו לידי הגרמנים. 4 שנים ישב נתן בשבי הגרמני וב-4 שנים אלה ובחנאים המיוחדים בהם היה נתון נחשלתן תכונותיו האישיות וגם את השכלתו הרחיב כי את כל זמנו בלה בלמוד ובקריאה.

פריץ יורדן (אף הוא שבו בגרמניה ונפל בהגנת הגליל) מחבר הספר "בריחתי מן השבי" במספר מילים נתן תאור מצוין של אשיותו של נתן. "מלבד בן-אין היו במחנה שלנו עוד שני קצינים יהודיים. ג. השאיר רושם רב על הגרמנים, למרות הפרופיל היהודי שלו. צעיר, רחב כתפיים, נאה ומעודן. הגרמנים היו קוראים לו "לויטננט היהודים האמין".

עם נצחון בני הברית ושחרור שבויי המלחמה חזר נתן לארץ ובידו באנגליה הכיר את אשתו. למרות גילו המבוגר ולמרות כל אשר עבר עליו לא ויתר על חלום ילדותו - להיות מהנדס מכונאי ומיד עם שובו מן השבוי החחיל ללמוד בטכניון העברי בחיפה. לא קל לאדם בעל עבר כעברו של נתן לשוב ולשבת על ספסל הלימודים ובמיוחד כשלא היו בידו כל תקודות גמר מתאימות. אבל, האדם שלא אבד את שווי משקלו במלחמה האיומה ובמחנה שבויים ביצי האויב הנורא, אדם זה לא נרחק מהקשיים הנוכחיים. הוא היה סטודנט שאהב את לימודיו, התמסר להם והקדיש להם את כל מרצו.

עוד לא הספיק לפיים את לימודי הקורס השלישי ופרצה מלחמת השחרו מיד הלך ומהרגע הראשון השתתף בקרבות בקוי האש הראשונים. הוא השתתף בפקוד על הגנת חיפה, טנטורה, ג'נין, צפת, משמר הירדן ומקומות אחרים בגליל. החופשות הקצרות והתסופות בביתו הקטן והנאה שבטבעון שאותן בי עם בנו - גאות חייו ועם אשתו שלידיה מצא את השקט הנפשי, נתנו לו את הכח לשוב חמיד לתפקידו מלא מרץ ונכונות נפשית.

פקודיו חבבנו כי זה היה דברו, המפקד בא הראשון ועוזב האחרון את שדה הקרב. כחיל ותיק ומנוסה העריך את הקרב על מנרה כאבוד אבל לא התוכח על פקודה מפקדו. הייתה בו הרגשה ברורה כי לא ישוב מהקרב על מנרה, כפי שמעידות הוראותיו האחרונות למשפחתו ולחבריו רגעים מספר לפני צאתו לפעולה.

שמו יזכר בכבוד ובגאווה ע"י כל אלה שהכירוהו וכה חבל על שאין ואין לנו תחליף לאנשים כמוהו שנפלן.

מ. ד. ש. נ. 10/10/50

מ. ד. ש. נ. 10/10/50

Israeli . . .

Lt.-Colonel Natan Gershoni, aged 30, soldier and hero of Israel, died with a company of Israelis so that Jewry might live. This simple citation is the sum of Gershoni's life. He asked for no other life, and could he have chosen, he would have asked for no other death.

Natan Gershoni was a soldier almost from childhood. He was in command of a famed band of Jewish guerrillas under General Wingate, from 1936-39. When the Arab rebellion had been crushed and World War II commenced, Gershoni volunteered and became second-in-command to Shimon Ha-Cohen in a Palestine company. He was taken prisoner in Greece, and was one of the manacled officers in the P.O.W. camp. During four years of humiliating captivity, this son of the Yishuv displayed the sterling qualities which endeared him to all who knew him.

Romance entered young Gershoni's life when, with the remnants of his Palestine Company, he visited Manchester and met Pamela, the daughter of Dr. and Mrs. Wigoder, at the Forces Canteen. Shortly afterwards, Pamela Wigoder paid a visit to Eretz, and was in Jeru-

Late Lt.-Colonel NATAN GERSHONI

salem at the time of the King David Hotel disaster, when her uncle, Julius Jacobs, O.B.E., was killed. Gershoni and Pamela Wigoder married in Haifa.

When it became apparent that Israel would be forced to fight to get what she had been promised by the United Nations, naturally, Natan Gershoni, soldic and Israeli, was soon in the forefront of battle. Two bouts of trench-feve could not keep him from the front line and he was in command at the brilliant Haifa victory.

At the time of the Upper Galilee offensive, Gershoni was commanding an important bridgehead, when news was received from the North that Fawzi e Kaukji and his Arab Army was threatening our main forces. Gershoni's force of seven armoured cars was flung into the thick of the fighting. Five cars were destroyed with the loss of precious lives. Ten days later we held the positions.

The dying wish of this gallant gentleman—that his son might grow up in a free Israel—will be honoured. We, for whom he fought, pledge this. His wife returns to the loving hearts of her parents. The man is dead—the hero lives on.

Lt.-Colonel Natan Gershoni, we salute you.

—Reprinted from the "Jewish Observer," November, 1948

Manchester Girl Weds in Palestine

By a Staff Reporter .

MISS PAMELA WIGODER, 21-year-old daughter of well-known Manchester Zionist leaders, was being married at Tiberias, in Palestine, to-day to a young Palestinian officer who fought with Jewish guerrillas under General Wingate.

He is 26-year-old Lieutenant Natan Gershoni, whose family have been farmers in Palestine for 50 years.

The couple met last year .

Miss P. Wigoder and Lieutenant N. Gershoni.

the Jewish Forces centre in Deansgate, where the bride's mother is supervisor.

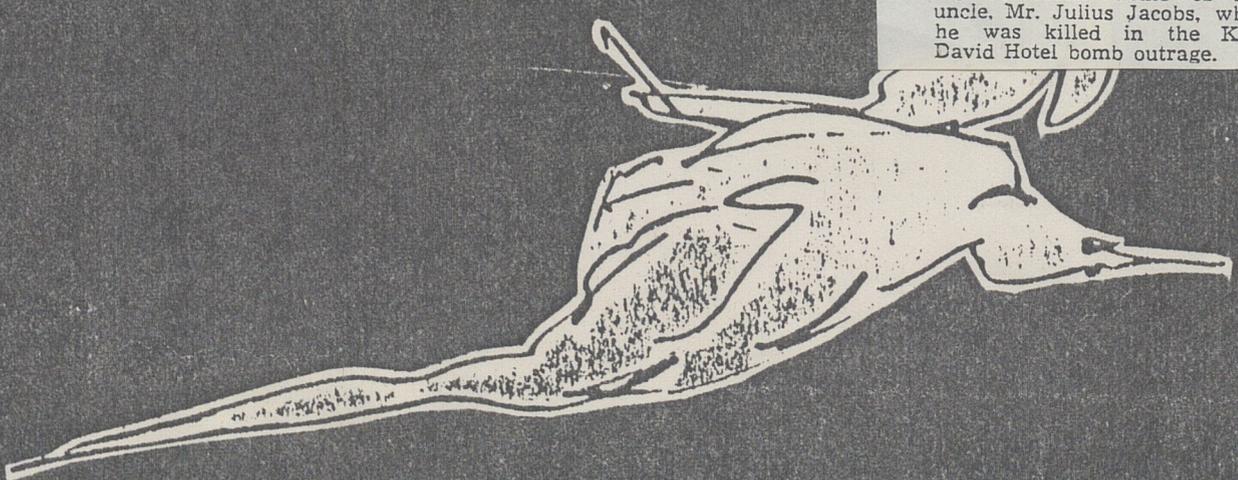
"Loveliest Spot"

The bride's father is Dr. Philip I. Wigoder, dental surgeon, of St. John-street, Manchester, who is president of the Manchester and Salford Zionist Central Council.

After their marriage the couple will live at Kiriathamai—described to me by Dr. Wigoder as "one of the loveliest spots in the world"—near Haifa.

Miss Wigoder was an instructor in physical training and dancing at a private school in Broughton Park.

She went to Palestine five months ago, and was staying at the Jerusalem home of her uncle, Mr. Julius Jacobs, when he was killed in the King David Hotel bomb outrage.

מסביב למדורה

איר לספר שתאמינו,
איר לספר שלא תצחקו,
איר לספר שתבינו,
על החבורה - מסביב למדורה.

נתו - המקדד - חמש שנים שבי גרמני,
האנס - הסגן, יוסקה, פנחס, חיט,
ישראל - הרבה כמותם - חמש שנים צבא בריטי,
ישקה, משקה, פול - צבא אדום,
שמחה, חיים, ברור - פרטיזנים,
רברטו - צרפתי, שמש-עיראקי,
יצחק - מצרי, זכריה "א", זכריה "ב",
הצעירים - בני העשור השני.

מאדם אמה ואל אדם תשוב

מות במלחמה מתחיל
בירידה במדרגות
של אדם אחד,
צעיר.

מות במלחמה מתחיל
בסגירת דלת בדממה,
מות במלחמה מתחיל
בפתיחת החלון לראות.

לכן אל תכפו להולך,
ככו ליורד במדרגות ביתו,
ככו לשם את מפתחו
לתוף כיסו האחרון.
ככו לתצלום הזכר במקומנו,
ככו לניר הזכר,
ככו לדמעות שאינן זוכרות.

ובאביב הזה
מי יקום ויאמר לעפר:
מאדם אמה ואל אדם תשוב.